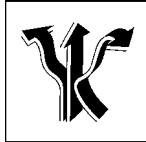

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”
(для бакалаврів)

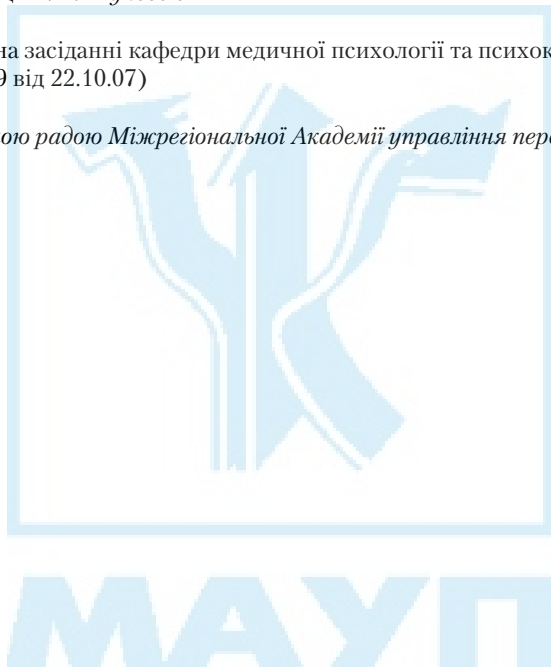
МАУП

Київ 2008

Підготовлено старшим викладачем кафедри медичної психології та психокорекції *Т. В. Шуповою*

Затверджено на засіданні кафедри медичної психології та психокорекції (протокол № 9 від 22.10.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шупова Т. В. Навчальна програма дисципліни “Соціальна педагогіка” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Соціальна педагогіка”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний період розвитку суспільної свідомості характеризується зміщенням акцентів щодо трактування соціальної педагогіки, її виокремлення в самостійну галузь знання недоцільне — вся педагогіка є наукою соціальної галузі. Більш цікавим є розгляд соціальної педагогіки як теоретичного базису розвитку практики суспільних відносин і необхідного компонента професійної освіти.

У країнах Заходу соціальний педагог розглядається як професійно підготовлений фахівець у галузі педагогіки відносин у соціумі. Він сприяє формуванню гуманних, моральних і психологічно комфортних міжособистісних стосунків. Соціальний педагог зосереджує зусилля на виявленні й усуненні причин негативних явищ, забезпечуючи в роботі з конкретною особою або групою людей, якщо змога, превентивну профілактику різних відхилень морального, фізичного, психічного, соціального характеру.

Курс “Соціальна педагогіка” спрямований на формування у студентів уявлень про теоретичні аспекти соціальної педагогіки, історію розвитку соціально-педагогічної роботи, завдання соціальної педагогіки в сучасних умовах.

Мета курсу “Соціальна педагогіка” — націлити майбутнього соціального педагога на аналіз запропонованого матеріалу для подальшого його практичного використання не лише в професійній діяльності, а й в особистому житті.

Завдання дисципліни — допомогти студентам оволодіти знаннями теоретичних основ соціальної педагогіки і уміннями, які необхідні для ефективної організації практичної діяльності; закласти основи педагогічного мислення майбутніх фахівців; навчити приймати оптимальні та аргументовані рішення в різних ситуаціях; опанувати навичками спілкування, комунікабельності, толерантності, виховувати у слухачів курсу любов до дітей, бажання допомогти усім, хто має в цьому потребу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	<p>Змістовий модуль I. Теоретичні аспекти соціальної педагогіки <i>Розділ I. Соціальна педагогіка як складова педагогічних наук</i></p> <p>1 Соціальна педагогіка, її сутність, науковий статус, функції, завдання</p> <p>2 Основи соціальної педагогіки <i>Розділ II. Соціально-педагогічна діяльність</i></p> <p>3 Соціально-педагогічна діяльність та соціальна робота</p> <p>4 Соціальне середовище як умова реалізації соціально-педагогічної діяльності</p> <p>5 Особистість дитини, її розвиток і виховання</p> <p>6 Соціалізація особистості</p> <p>7 Особистість соціального педагога</p>
	<p>Змістовий модуль II. Історія розвитку соціально-педагогічної роботи <i>Розділ III. Історія розвитку соціально-педагогічної роботи</i></p> <p>8 Турбота про сім'ю та захист дитинства на Русі з давніх часів і до початку XX ст.</p> <p>9 Державна політика захисту дітей за часів радянської влади</p> <p>10 Історія та зарубіжний досвід соціальної діяльності</p> <p>11 Основні напрями соціальної державної політики в Україні</p>
	<p>Змістовий модуль III. Соціальна педагогіка в сучасних умовах <i>Розділ IV. Завдання соціальної педагогіки в сучасних умовах</i></p> <p>12 Основні принципи та методи соціально-педагогічної діяльності</p> <p>13 Сучасна сім'я як об'єкт і суб'єкт діяльності соціального педагога</p>

1	2
14	Робота соціального педагога у школі
15	Позашкільні освітньо-виховні заклади, специфіка їх діяльності
16	Соціально-педагогічна робота за місцем проживання
17	Особливості соціальної роботи з молоддю
18	Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми та молоддю
19	Соціально-педагогічна підтримка дітей з різними соціальними та фізичними вадами
20	Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами і дітьми, які залишилися без піклування батьків
21	Девіантна поведінка дітей і молоді як форма соціальної дезадаптації
Разом годин: 216	

ЗМІСТ
дисципліни
“СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА”

Змістовий модуль I. Теоретичні аспекти соціальної педагогіки

Розділ I. Соціальна педагогіка як складова педагогічних наук

Тема 1. Соціальна педагогіка, її сутність, науковий статус, функції, завдання

Виникнення педагогіки та етапи її розвитку. Педагогіка як наука. Предмет, категорії, функції, завдання педагогіки. Структура педагогічної науки. Основні напрями. Загальнокультурне значення педагогіки.

Предмет, функції, методи, основні категорії соціальної педагогіки. Соціальна педагогіка як наука, її роль і місце в системі наукового знання. Особливості соціальної педагогіки як науки. Взаємозв'язок соціальної педагогіки з іншими галузями суспільної практики.

Література [1; 2; 7; 8; 11; 19; 20; 34; 43; 48; 51]

Тема 2. Основи соціальної педагогіки

Соціальна педагогіка як навчальна дисципліна. Соціологія як методологічна основа соціальної педагогіки. Науково-теоретичні осно-

ви соціальної педагогіки. Психологічні основи соціально-педагогічної роботи.

Основні поняття соціальної філософії. Спільні проблеми соціальної філософії та соціальної педагогіки: людина і соціум, проблеми соціальної справедливості, захист особистості в сучасному світі. Соціалізація особистості як соціальна проблема, проблеми самоосвіти, самовиховання, самоорганізації.

Література [8; 11; 12; 17; 20; 23; 41; 44; 46; 52; 58]

Розділ II. Соціально-педагогічна діяльність

Тема 3. Соціально-педагогічна діяльність та соціальна робота

Структура соціально-педагогічної діяльності. Об'єкти соціально-педагогічної роботи, характеристика їх соціальних проблем. Соціальна робота. Суб'єкти соціальної роботи, спільне та відмінне в їх діяльності.

Література [3; 4; 9; 40; 41; 50; 53; 54]

Тема 4. Соціальне середовище як умова реалізації соціально-педагогічної діяльності

Поняття “соціальне середовище”. Соціологічні, психологічні, педагогічні теорії “соціального середовища”. Соціальна адаптація як активне пристосування індивіда до умов середовища. Основні складові процесу адаптації. Характеристика та форми соціальної адаптації, її показники. Вплив соціального середовища на розвиток і формування особистості.

Література [5; 11; 14; 17; 31; 46]

Тема 5. Особистість дитини, її розвиток і виховання

Поняття “людина” і “особистість”. Формування особистості. Розвиток задатків і здібностей. Соціалізація особистості як процес виховання та навчання. Соціальне виховання. Концепції та система соціального виховання. Важливість самовиховання в процесі розвитку особистості. Дослідження дитини в її звичайному доквіллі: сім'ї, школі, під час спілкування з друзями тощо.

Література [11; 15; 20; 22; 24; 25; 36; 55]

Тема 6. Соціалізація особистості

Основні підходи та принципи процесу соціалізації. Історія питання. Соціальне виховання як складова процесу соціалізації особистості. Основні види та засоби соціалізації. Провідні фактори соціального становлення особистості. Позитивна і негативна соціалізація. Позитивна соціалізація як умова розвитку гармонійної особистості.

Література [11; 15; 19; 27; 36; 43; 45]

Тема 7. Особистість соціального педагога

Соціальний педагог, його значення в соціальній роботі. Професійні якості, призначення, вимоги. Цілі діяльності соціального педагога. Етичний кодекс спеціаліста. Функції та соціальні ролі соціального педагога. Обов'язки і права соціального педагога. Кваліфікаційні характеристики соціального педагога. Організація роботи соціального педагога. Сфери діяльності та спеціалізації соціального педагога.

Література [4; 26; 33; 35; 42; 47; 57]

Змістовий модуль II. Історія розвитку соціально-педагогічної роботи

Розділ III. Історія розвитку соціально-педагогічної роботи

Тема 8. Турбота про сім'ю та захист дитинства на Русі з давніх часів і до початку XX ст.

Культурно-історичні передумови зародження благодійництва в Київській Русі. Традиції нашого народу. Турбота про дітей-сиріт і жінок, які втратили чоловіка, у давніх слов'ян. “Руська Правда” Ярослава Мудрого про захист сім'ї та опікунство. Питання соціальної підтримки в “Повчанні” Володимира Мономаха. Соціально-благодійна діяльність українських братств.

Соціальна політика Русі кінця XVI – початку XIX ст. Енциклопедія сімейного виховання – “Домострой”. Розвиток державної допомоги в політичній діяльності Петра I. Перші соціальні інститути підтримки нужденних: лікарні для бідних, сирітські притулки, будинки для опіки незаконнонароджених.

Державна соціальна політика Катерини II. Розвиток приватного та суспільного благодійництва. Виховний будинок І. Олександровича. Сільська громада як центр соціальної роботи.

Державна політика захисту дитинства початку XIX — початку XX ст.

Відомство імператриці Марії Федорівни, виховні та сирітські будинки. Притулки. В. Ф. Одоєвський про виховання в притулках, його “Наказ особам, які безпосередньо завідують дитячими притулками”. Стаття В. Я. Стоюніна “Вихователькам груп малолітнього відділення Московського виховного будинку”.

Сімейне виховання і домашня освіта XIX — початку XX ст. Взаємозв’язок і взаємозалежність історії та теорії соціальної педагогіки. Питання розвитку особистості дитини від народження до університетського віку в наукових працях М. М. Манасеїної. П. Ф. Лєсафт про виховання дитини в родині. “Воспоминания” П. Флоренського. Освіта в дворянській сім’ї, виховання дітей селян.

Православ’я й освіта в історії країни. Релігійна освіта, виховання християнина. Християнська мораль про зміцнення сім’ї. Виховна роль сповіді та проповіді. К. Д. Ушинський про релігійне виховання. З бесід “Священномученика Володимира, митрополита Київського і Галицького”.

Соціальна педагогіка на початку XX ст. Педагогіка ненасильства. М. К. Рєрїх про повагу до особистості та свободу людини як головний фактор духовного розвитку. Педагогічна спадщина Л. М. Толстого. Ідеї вільного виховання К. М. Вентцеля. Дитячі літні колонії, дитячі об’єднання, скаутський рух. Рішення соціальних проблем дитинства С. Т. Шацьким.

Література [1–3; 7; 11; 13; 19; 20; 34; 37; 55]

Тема 9. Державна політика захисту дітей за часів радянської влади

Суспільно-педагогічний рух загальної освіти та виховання нової людини в новому суспільстві. Дитячі будинки, комуни, колонії, опіка. Організація дитячого дозвілля. Турбота про дітей у роки Великої Вітчизняної війни.

Педагогіка середовища, виховання особистості в колективі. Досвідні та експериментальні станції Наркомпросу С. Т. Шацького. В. М. Сорока-Росинський та його школа ім. Ф. М. Достоєвського для важковиховуваних, “Республіка ШКІД” Г. Білих і Л. Пантелєєва. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка. Значення ідей А. С. Макаренка

для сучасного соціального педагога. Робота над статтями “Про мій досвід”, “Конституція країни ФЕД”.

Поняття співпраці та творчості в соціальній педагогіці М. П. Шетініна, Т. І. Гончарової, Є. М. Ільїна, В. Ф. Шаталова, В. М. Дубиніна. Досвід І. П. Волкова.

Література [3; 11; 12; 26–28; 51; 55]

Тема 10. Історія та зарубіжний досвід соціальної роботи

Соціально-економічні передумови розвитку соціальної роботи за кордоном у XIX ст. Роль Джейн Адамс, Мері Річмонд, Женнет Шверін, Аліси Соломон у розвитку соціальної роботи за кордоном.

Погляди Г. Мачера, А. Дістервега, Я. А. Коменського на зміст соціальної педагогіки. Подальший розвиток їхніх ідей у теорії та в соціально-педагогічній діяльності П. Наторпа, Г. Ноля, Г. Боймер.

Історія та розвиток соціальної роботи в США. Становлення та сучасний стан соціальної роботи в Німеччині. Порівняльна характеристика американської та європейської моделей соціальної роботи.

Література [3; 11; 19; 25; 38; 39; 58]

Тема 11. Основні напрями соціальної державної політики в Україні

Соціальна робота як показник розвитку правової демократичної держави. Основні напрями соціальної державної політики в Україні щодо дітей і молоді.

Конституція України як базовий документ соціально-педагогічної діяльності. Правові та державні документи, що регламентують і визначають діяльність соціального педагога:

- Національна програма “Діти України”;
- Державна національна програма “Освіта”;
- Закон України “Про освіту”;
- Закон України “Про соціальне становлення та розвиток молоді в Україні”;
- Закон України “Про державну допомогу сім’ям з дітьми”;
- Закон України “Про організацію служби у справах неповнолітніх і спеціальні підліткові заклади для неповнолітніх”.

Література [3; 9; 16; 17; 21; 46; 50; 54]

Змістовий модуль III. Соціальна педагогіка в сучасних умовах

Розділ IV. Завдання соціальної педагогіки в сучасних умовах

Тема 12. Основні принципи та методи соціально-педагогічної діяльності

Поняття про принципи соціально-педагогічної діяльності. Основні групи принципів: соціально-політичні, організаційні, психолого-педагогічні. Характеристика провідних принципів соціальної роботи.

Визначення поняття “метод”. Загальна характеристика методів соціальної роботи. Методи діагностики соціальних цінностей особистості (спостереження, бесіда, інтерв'ю, опитування). Педагогічні методи соціальної роботи (методи формування свідомості, соціальної перспективи, залучення особистості до колективної діяльності, методи схвалення та осуду, методи закріплення позитивного досвіду діяльності, методи педагогічної корекції).

Психологічні методи соціальної роботи (індивідуальне консультування, психодрама, ігрова терапія, психологічний тренінг). Аналіз соціуму як специфічний метод соціальної діяльності.

Література [7–9; 11; 12; 20; 23; 25; 34; 41; 50]

Тема 13. Сучасна сім'я як об'єкт і суб'єкт діяльності соціального педагога

Місце і роль сім'ї в соціалізації особистості. Соціально-виховні функції сім'ї. Типи сучасних сімей. Життєві цикли у розвитку сім'ї, кризові стани та їх характеристика. Особливості стосунків у сім'ї. Розвиток і формування особистості дитини в сім'ї.

Сучасні форми соціальної допомоги і соціального захисту сім'ї. Організації та установи соціальної підтримки сім'ї. Форми і методи роботи соціального педагога з різними типами сімей.

Література [9; 11; 13; 18; 20; 24; 26; 36; 37]

Тема 14. Робота соціального педагога у школі

Соціальні завдання сучасної школи. Особливості роботи соціального педагога в школі. Правове виховання в школі.

Досвід соціально-педагогічної діяльності у школах зарубіжних країн; німецька модель обцинної школи як складової суспільного

виховання; провідні ідеї соціалізації особистості в діяльності вальдорфських шкіл; внутрішньо шкільна психолого-педагогічна служба США “Гайденс”.

Можливості впровадження досвіду соціально-педагогічної діяльності шкіл зарубіжних країн у практику українських навчальних закладів.

Досвід роботи вальдорфських шкіл. Проблеми навчання і виховання підлітків і молоді в працях Рудольфа Штейнера. Школа як єдиний організм. Взаємозв'язок тілесного і духовного. Адаптація навчання до життя дитини. Евритмія. Виховання і людська свобода. Сприймання краси, посилення релігійно-етичних переживань. Стосунки між людьми різного віку. Сучасна наука та сутність вищої школи. Досвід роботи вальдорфських шкіл в Україні.

Література [4; 9; 11; 12; 19; 42; 58]

Тема 15. Позашкільні освітньо-виховні заклади, специфіка їх діяльності

Характеристика діяльності позашкільних закладів різних профілів: будинки, палаци, центри творчості для дітей та юнацтва. Зміст поняття “додаткова освіта”. Зміст, форми, методи і основні напрями соціально-педагогічної діяльності в умовах позашкільних освітньо-виховних закладів. Концепція позашкільної освіти і виховання.

Державна підтримка і захист дітей у позашкільних закладах освіти і виховання.

Література [6; 11; 18; 43; 50; 56]

Тема 16. Соціально-педагогічна робота за місцем проживання

Характеристика соціальних інститутів за місцем проживання. Школа як центр виховної роботи в мікрорайоні. Напрями діяльності соціального педагога. Основні форми та методи роботи, особливості роботи соціального педагога в мікрорайоні.

Література [10; 11; 18; 23; 36; 48; 52]

Тема 17. Особливості соціальної роботи з молоддю

Молодь як особлива соціально-демографічна група. Концепції розвитку молоді. Соціальна сутність молоді. Своєрідність молоді як соціальної групи. Критерії оцінювання соціального розвитку молоді. Провідні фактори соціалізації молоді. Соціальний статус юнацтва.

Характеристика молодіжної субкультури. Соціально-психологічні проблеми впливу сучасного масового мистецтва на молодь. Молодіжний жаргон (сленг) як провідний засіб комунікації у групі однокласників.

Об'єднання ровесників як фактор соціалізації особистості. Типи самодіяльних об'єднань молоді; педагогічна корекція їхньої діяльності. Сутність поняття “молодіжна політика”. Провідні напрями молодіжної політики в Україні та шляхи їх реалізації.

Соціальні служби для молоді як провідний інститут забезпечення державної молодіжної політики. Взаємодія ССМ з різними соціальними інститутами. Основні завдання ССМ. Характеристика основних напрямів діяльності ССМ: соціальна профілактика, соціальна реабілітація, соціальна опіка, соціальний захист. Структура ССМ. Характеристика ССМ в Україні.

Служба “Телефон довіри” як один із напрямів діяльності соціальних служб для молоді.

Література [3; 11; 12; 17; 33; 34; 41; 44; 50; 52; 53; 56; 57]

Тема 18. Соціально-педагогічна робота з обдарованими дітьми та молоддю

Обдарованість як загальна характеристика соціально-психологічного розвитку. Критерії оцінки і способи розвитку обдарованості. Створення сприятливого психолого-педагогічного середовища для розвитку творчого потенціалу дитини. Форми і методи соціальної підтримки обдарованих дітей. Сучасні психолого-педагогічні технології виявлення і розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей.

Література [9; 11; 20; 48; 56]

Тема 19. Соціально-педагогічна підтримка дітей з різними соціальними та фізичними вадами

Предмет і завдання віктимології. Функції соціально-педагогічної віктимології. Соціально-психологічні характеристики особистості з обмеженими можливостями. Поняття інвалідності, її види. Основні напрями соціальної реабілітації дітей і осіб з фізичними та соціальними аномаліями.

Програми соціальної підтримки дітей з особливими потребами в Україні і за кордоном. Особливості соціально-педагогічної роботи у

школах-інтернатах для дітей-інвалідів, у дитячих будинках і притулках. Сучасні соціально-педагогічні технології соціалізації та інтеграції у суспільство дітей з особливими потребами.

Література [5; 6; 13; 15; 16; 18; 38; 46]

Тема 20. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами і дітьми, які залишились без піклування батьків

Поняття соціального сирітства: культурно-історичний аспект. Система опікування дітьми-сиротами і дітьми, які залишились без піклування батьків, в Україні і розвинених країнах світу. Соціальний портрет дітей-сиріт як соціально-демографічної групи: сучасні зарубіжні та вітчизняні наукові дослідження.

Сучасні підходи соціального захисту, соціальної допомоги, соціально-педагогічної діяльності, що спрямовані на покращення становища дітей-сиріт. Загальна характеристика нерідної сім'ї як альтернативної моделі утримання дитини в інтернатному закладі.

Інтернатні заклади системи соціального захисту населення і системи освіти. Положення про інтернатний заклад. Сімейний дитячий будинок, форми і методи роботи.

Література [11; 14; 17; 28; 37; 40; 49]

Тема 21. Девіантна поведінка дітей і молоді як форма соціальної дезадаптації

Загальна характеристика соціального становища і соціально-психологічного розвитку дітей вулиці, безпритульних і бездомних дітей. Характеристика дітей і молоді з наслідками негативної адаптації та соціалізації. Поняття про деліквентну та адиктивну поведінку. Аналіз економічних і соціальних причин девіантної поведінки неповнолітніх і молоді. Сучасні соціально-педагогічні технології із запобігання дезадаптованості молоді.

Форми вияву девіантної поведінки: наркоманія та токсикоманія, алкоголізм, проституція, суїцидальна поведінка, правопорушення. Девіантна поведінка на ґрунті сексуальних захворювань. Соціально-економічні причини наркоманії. Проблеми профілактики наркогенних звичок у дітей і молоді. Правопорушення неповнолітніх як гостре соціальне явище. Сутність соціальної профілактики правопорушень неповнолітніх. Соціально-економічні причини підліткової проституції, шляхи запобігання.

Поняття суїциду, його причини в підлітковому віці. Типи суїцидної поведінки. Засоби запобігання суїциду серед неповнолітніх.

Сучасні форми і методи соціально-педагогічної роботи з дітьми вулиці. Соціальний притулок, структура, особливості функціонування, форми і методи соціального виховання.

Література [6; 11; 15; 28–32; 45]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Виникнення педагогіки та етапи її розвитку.
2. Предмет, функції, завдання педагогіки.
3. Загальнокультурне значення педагогіки.
4. Предмет соціальної педагогіки. Завдання соціальної педагогіки.
5. Функції та методи соціальної педагогіки.
6. Взаємозв'язок соціальної педагогіки з іншими галузями суспільної практики.
7. Психологічні основи соціально-педагогічної роботи.
8. Спільні проблеми соціальної філософії та соціальної педагогіки.
9. Соціалізація особистості як соціальна проблема.
10. Структура соціально-педагогічної діяльності.
11. Характеристика об'єктів соціально-педагогічної роботи.
12. Суб'єкти соціальної роботи, спільне та відмінне в їхній діяльності.
13. Соціологічні, психологічні, педагогічні теорії “соціального середовища”.
14. Соціальна адаптація. Основні складові процесу адаптації.
15. Характеристика та форми соціальної адаптації, її показники.
16. Вплив соціального середовища на розвиток і формування особистості.
17. Поняття “людина” та “особистість”. Формування особистості.
18. Соціалізація особистості як процес виховання та навчання.
19. Соціальне виховання. Концепції та система соціального виховання.
20. Важливість самовиховання в процесі розвитку особистості.
21. Основні підходи та принципи процесу соціалізації.
22. Основні види та засоби соціалізації.
23. Провідні фактори соціального становлення особистості.

24. Позитивна і негативна соціалізація.
25. Соціальний педагог, його значення в соціальній роботі.
26. Професійні якості, призначення, вимоги.
27. Цілі діяльності соціального педагога.
28. Етичний кодекс спеціаліста.
29. Функції та соціальні ролі соціального педагога.
30. Обов'язки і права соціального педагога.
31. Кваліфікаційні характеристики соціального педагога.
32. Організація роботи соціального педагога.
33. Сфери діяльності та спеціалізації соціального педагога.
34. Турбота про сім'ю та захист дитинства на Русі з давніх часів до кінця XVI ст.
35. Соціальна політика Русі кінця XVI — початку XIX ст.
36. Державна політика захисту дитинства початку XIX — початку XX ст.
37. Сімейне виховання і домашня освіта XIX — початку XX ст.
38. Православ'я і соціальне виховання.
39. Соціальна педагогіка на початку XX ст.
40. Турбота про дітей у роки Вітчизняної війни.
41. Педагогіка середовища, виховання особистості в колективі.
42. В. М. Сорока- Росинський та його школа для важковиховуваних.
43. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка.
44. Значення ідей А. С. Макаренка для сучасного соціального педагога.
45. Поняття співпраці та творчості в соціальній педагогіці М. П. Шетініна, Т. І. Гончарової, Є. М. Ільїна, В. Ф. Шаталова, В. М. Дубиніна. Досвід І. П. Волкова.
46. Соціально-економічні передумови розвитку соціальної роботи за кордоном у XIX ст.
47. Порівняльна характеристика американської та європейської моделей соціальної роботи.
48. Соціальна робота як показник розвитку правової демократичної держави.
49. Основні напрями соціальної державної політики в Україні щодо дітей і молоді.
50. Конституція України як базовий документ соціально-педагогічної діяльності.

51. Правові та державні документи, що регламентують та визначають діяльність соціального педагога.
52. Поняття про принципи соціально-педагогічної діяльності.
53. Характеристика провідних принципів соціальної роботи.
54. Загальна характеристика методів соціальної роботи.
55. Аналіз соціуму як специфічний метод соціальної діяльності.
56. Місце і роль сім'ї в соціалізації особистості.
57. Соціально-виховні функції сім'ї.
58. Життєві цикли у розвитку сім'ї, кризові стани та їх характеристика.
59. Сучасні форми соціальної допомоги і соціального захисту сім'ї.
60. Організації та установи соціальної підтримки сім'ї.
61. Форми і методи роботи соціального педагога з різними типами сімей.
62. Особливості роботи соціального педагога в школі.
63. Правове виховання в школі.
64. Досвід соціально-педагогічної діяльності у школах зарубіжних країн.
65. Можливості впровадження досвіду соціально-педагогічної діяльності шкіл зарубіжних країн у практику українських навчальних закладів.
66. Молодь як особлива соціально-демографічна група.
67. Концепції розвитку молоді. Критерії оцінювання соціального розвитку молоді.
68. Провідні фактори соціалізації молоді. Соціальний статус юнацтва.
69. Характеристика молодіжної субкультури. Типи самодіяльних об'єднань молоді; педагогічна корекція їхньої діяльності.
70. Соціально-психологічні проблеми впливу сучасного масового мистецтва на молодь.
71. Молодіжний жаргон (сленг) як засіб комунікації у групі однолітків. Об'єднання ровесників як фактор соціалізації особистості.
72. Сутність поняття "молодіжна політика". Основні напрями молодіжної політики в Україні та шляхи їх реалізації.
73. Характеристика діяльності позашкільних закладів різних профілів. Державна підтримка і захист дітей у позашкільних закладах освіти і виховання.
74. Соціально-педагогічна робота за місцем проживання.

75. Форми і методи соціальної підтримки обдарованих дітей.
76. Сучасні психолого-педагогічні технології виявлення і розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей.
77. Соціально-педагогічна підтримка дітей з різними соціальними і фізичними вадами.
78. Особливості соціально-педагогічної роботи у школах-інтернатах для дітей-інвалідів, у дитячих будинках і притулках.
79. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами і дітьми, які залишились без піклування батьків.
80. Загальна характеристика соціального становища і соціально-психологічного розвитку дітей вулиці, безпритульних і бездомних дітей.
81. Характеристика дітей і молоді з наслідками негативної адаптації та соціалізації.
82. Поняття про деліквентну та адиктивну поведінку. Аналіз економічних і соціальних причин девіантної поведінки неповнолітніх і молоді.
83. Сучасні соціально-педагогічні технології із запобігання дезадаптованості молоді.
84. Форми вияву девіантної поведінки: наркоманія та токсикоманія, алкоголізм, проституція, суїцидальна поведінка, правопорушення.
85. Соціально-економічні причини девіантної поведінки, шляхи запобігання.
86. Девіантна поведінка на ґрунті сексуальних захворювань.
87. Соціально-економічні причини наркоманії. Проблеми профілактики наркогенних звичок у дітей і молоді.
88. Правопорушення неповнолітніх як гостре соціальне явище. Сутність соціальної профілактики правопорушень неповнолітніх.
89. Поняття суїциду, його причини в підлітковому віці. Типи суїцидної поведінки. Засоби запобігання суїциду серед неповнолітніх.
90. Сучасні форми і методи соціально-педагогічної роботи з дітьми вулиці.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими галузями суспільної практики.
2. Соціологія як методологічна основа соціальної педагогіки.
3. Науково-теоретичні основи соціальної педагогіки.
4. Психологічні основи соціально-педагогічної роботи.
5. Соціальна адаптація.
6. Вплив соціального середовища на розвиток і формування особистості. Соціологічні, психологічні, педагогічні теорії “соціального середовища”.
7. Основні підходи та принципи процесу соціалізації.
8. Основні види та засоби соціалізації.
9. Провідні фактори соціального становлення особистості.
10. Турбота про сім'ю та захист дитинства на Русі з давніх часів до кінця XVI ст.
11. Соціальна політика Русі кінця XVI — початку XIX ст.
12. Державна політика захисту дитинства початку XIX — початку XX ст.
13. Сімейне виховання і домашня освіта XIX — початку XX ст.
14. Педагогічна спадщина А. С. Макаренка.
15. Соціальна робота як показник розвитку правової демократичної держави.
16. Аналіз соціуму як специфічний метод соціальної діяльності.
17. Місце і роль сім'ї в соціалізації особистості.
18. Досвід соціально-педагогічної діяльності у школах зарубіжних країн.
19. Концепції розвитку молоді.
20. Основні напрями молодіжної політики в Україні та шляхи їх реалізації.
21. Державна підтримка і захист дітей у позашкільних закладах освіти і виховання.
22. Сучасні психолого-педагогічні технології виявлення і розвитку творчого потенціалу обдарованих дітей.
23. Соціально-педагогічна підтримка дітей з різними соціальними і фізичними вадами.
24. Економічні і соціальні причини девіантної поведінки неповнолітніх і молоді.

25. Наркоманія та її соціально-економічні причини.
26. Правопорушення неповнолітніх як гостре соціальне явище.
27. Суїцид як проблема сучасності.
28. Соціальні служби для молоді як провідний інститут забезпечення державної молодіжної політики. Основні завдання ССМ.
29. Спільні проблеми соціальної філософії та соціальної педагогіки: людина і соціум, проблеми соціальної справедливості, захист особистості в сучасному світі.
30. Соціалізація особистості як соціальна проблема, проблеми самоосвіти, самовиховання, самоорганізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Бочарова В. Г., Плоткин М. М.* Содержание, организация и методика воспитательной работы с учащимися по месту жительства. — М.: МГУ, 1981. — 106 с.
2. *Василькова Ю. В., Василькова Т. А.* Социальная педагогика: Курс лекций: Учеб. пособие для студ. пед. вузов и колледжей. — М.: Изд. центр “Академия”, 1999. — 440 с.
3. *Василькова Ю. В.* Методика и опыт работы социального педагога. — М., 2001. — 157 с.
4. *Виховання в сім’ї дітей з особливими потребами / Упоряд. І. Б. Іванова.* — К.: УДЦССМ, 1998. — 83 с.
5. *Дементьева И.* Социальная адаптация детей-сирот // Социальная педагогика. — 2003. — № 2. — С. 64–73.
6. *Зейгарник Б. В., Братусь Б. С.* Очерки по психологии аномального развития личности. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980. — 169 с.
7. *История социальной педагогики: Становление и развитие зарубежной социальной педагогики: Учеб. для студ. вузов / В. И. Беляев, Т. А. Дубровская и др.* — М.: Гардарики, 2003. — 255 с.
8. *Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р.* Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посіб. — К.: ІЗМН, 1997. — 392 с.
9. *Соціальна педагогіка: Навч. посіб. / А. І. Капська, Л. І. Міщик та ін.* — К.: УДЦССМ, 2000. — 264 с.

Додаткова

10. *Антология педагогической мысли Древней Руси и Русского государства XIV–XVII вв.* — М.: Педагогика, 1985. — 366 с.

11. *Антология педагогической мысли России второй половины XIX — начала XX в.* — М.: Педагогика, 1990. — 608 с.
12. *Антология социальной работы: В 5 т. / М. Ф. Фирсов (сост.).* М.: Сварогъ. — НВФСПТ, 1994–1995.
13. *Ахмерова Н. М.* Личностно-деятельностный подход к контекстному обучению социального педагога // Педагогика. — 2003. — № 5. — С. 55–60.
14. *Березин Ф. В.* Психическая и психофизическая адаптация человека. — Л.: Наука, 1988. — 268 с.
15. *Бех І. Д.* Теоретичні засади навчання і розвитку аномальних дітей // Педагогика і психологія. — 1995. — № 4. — С. 147–155.
16. *Бардовская Н. В., Реан А. А.* Педагогика: Учеб. для вузов. — СПб.: Питер, 2001. — 304 с.
17. *Бочарова В. Г.* Социальная педагогика: диалог науки и практики // Педагогика. — 2003. — № 9. — С. 3–8.
18. *Бочарова В. Г.* Социально-педагогическая концепция социальной работы в России: проблемы, перспективы // Социальная работа. — М., 1992. — Вып. 6. — С. 11–18.
19. *Зверева І. Д., Іванова І. Б.* Концептуальні основи соціального захисту людей з функціональними обмеженнями (за матеріалами Організації Об'єднаних Націй) // Зб. теорет. та метод. матеріалів для працівників соціальних служб для молоді. — К.: А. Л. Д., 1995. — С. 4–13.
20. *Зверева І. Д.* Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика. — К.: Правда Ярославичів, 1998. — 394 с.
21. *Іванова І. Б.* Соціальна допомога інвалідам у клубах за місцем проживання: Метод. реком. для спеціалістів соціальних служб для молоді // Довіра і надія: Інформ.-метод. бюл. — 1995. — № 5. — С. 15–20.
22. *Конституція України:* Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. — К.: Парлам. вид-во, 2002. — 87 с.
23. *Корчак Я.* Как любить ребенка: книга о воспитании. — М.: Политиздат, 1990. — 493 с.
24. *Краснова Н. П., Марченко Л. П.* Методика работы социального педагога. — Луганськ, 2001. — 112 с.
25. *Лодкина Т., Кегля Ф.* Диагностика в работе семейного социального педагога // Социальная педагогика. — 2003. — № 2, 3.

26. *Лэндрет Г. Л.* Игровая терапия: искусство отношений. — М., 1994. — 365 с.
27. *Макаренко А. С.* Книга для батьків. — К.: Рад. шк., 1980. — 327 с.
28. *Макаренко А. С.* Педагогическая поэма. — К.: Рад. шк., 1988. — 512 с.
29. *Максимова Н. Ю.* Воспитательная работа с социально дезадаптированными школьниками / АПН Украины, Ин-т психологии. — К., 1997. — 137 с.
30. *Максимова Н. Ю.* Психологический аспект профилактики алкоголизма и наркомании подростков: Метод. пособие / ИСИО. — К., 1995. — 144 с.
31. *Максимова Н. Ю.* Психологическая профилактика алкоголизма и наркомании несовершеннолетних: Учеб. пособие для студ. вузов. — Ростов н/Д: Феникс, 2000. — 384 с.
32. *Максимова Н. Ю.* Психологія адиктивної поведінки: Навч. посіб. — К.: ВПЦ “Київський університет”, 2002. — 308 с.
33. *Максимова Н. Ю., Мілютіна К. Л.* Соціально-психологічні аспекти проблеми насильства / Комітет сприяння захисту прав дитини. — К., 2003. — 342 с.
34. *Мищик Л. І.* Теоретико-методичні основи професійної підготовки соціального педагога у закладах вищої освіти. — Запоріжжя: Промінь, 1997. — 370 с.
35. *Мустаева Ф. А.* Основы социальной педагогики: Учебник для студ. высш. пед. уч. заведений. — 2-е изд., перераб и доп. — М.: Академический проект, 2001. — 416 с.
36. *Нагавкина Л. С. и др.* Социальный педагог: введение в должность. — СПб., 2000. — 267 с.
37. *Никулина В.* Взаимодействие школы и семьи в социализации подростков // Социальная педагогика. — 2003. — № 3. — С. 59–63.
38. *Олиференко Л.* Приемная семья — институт защиты детства // Социальная педагогика. — 2003. — № 2. — С. 77–88.
39. *Опыт организации реабилитации детей-инвалидов в Германии // Социальная защита. — 1992. — № 8, 12.*
40. *Организация работы по формированию социального опыта учащихся в австрийской школе // Социальная защита. — 1992. — № 8.*

41. *Основні* напрями соціальної політики України на період до 2004 року: Указ Президента України від 24 травня 2000 р. № 717/2000.
42. *Основы* социальной работы: Учебник для студ. вузов / П. Д. Павленок, А. А. Акмалова и др. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 394 с.
43. *Попова Л.* Исследование проблем формирования имиджа социального педагога // Социальная педагогика. — 2003. — № 3. — С. 105–108.
44. *Сейко Н. А.* Соціальна педагогіка: Метод. посіб. — Житомир, 2002. — 260 с.
45. *Селевко Г., Селевко А.* Технологии социально-педагогической работы // Социальная педагогика. — 2003. — № 1, 2.
46. *Сидорова Л.* Дети “группы риска” помощь, поддержка, защита // Социальная педагогика. — 2003. — № 2. — С. 98–100.
47. *Словник-довідник* для соціальних працівників та соціальних педагогів / О. Б. Безпалько (укл.), А. І. Капська (ред.) та ін. — К.: УДЦССМ, 2000. — 260 с.
48. *Социальный педагог: проблемы подготовки и профессионального становления* /Л. И. Воронова, Л. И. Родина и др. — Самара, 2001. — 164 с.
49. *Соціальна підтримка сиріт: Інформ.-метод. бюлетень “Довіра і надія”* / Упоряд.: І. Д. Зверева, І. Б. Іванова. — К., 1996. — № 2. — 52 с
50. *Соціальна робота в Україні теорія і практика: Посіб. для підвищення кваліфікації працівників ЦССМ: У 2 ч.* — К., 2001.
51. *Сухомлинський В. О.* Серце віддаю дітям / Вибрані твори: У 5 т. — К.: Рад. шк., 1977. — Т. 3. — 670 с.
52. *Теория и методика* социальной педагогики: Сб. науч. тр. / З. И. Лаврентьева (ред.). — Новосибирск, 2000. — 147 с.
53. *Технологии* социальной работы: Учебник для студ. вузов / Т. В. Шеляг, Е. И. Холостова (общ. ред.) и др. — М.: ИНФРА-М, 2003. — 399 с.
54. *Управлінські* аспекти соціальної роботи: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2002. — 376 с.
55. *Шацкий С. Т.* Избранные пед. соч.: В 2 т. — М.: Педагогика, 1980.

56. *Шендеровський К. С.* Управління соціальною роботою з дітьми та молоддю. Менеджмент соціальної служби: Навч.-метод. зб. — К., 2002. — 153 с.
57. *Хмелева Н* Этический кодекс социального педагога и социального работника // Социальная работа. — 2002. — № 2. — С. 17–19.
58. *Штейнер Р.* Познание человека и учебный процесс. — М.: Парсифаль, 1998. — 128 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Соціальна педагогіка”.....	4
Зміст дисципліни “Соціальна педагогіка”	5
Питання для самоконтролю	14
Теми контрольних робіт	18
Список літератури.....	19

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. М. Толкачова*
Комп'ютерне верстання *К. П. Махія*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3619

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП